

Rapport 130 | 2025 | ISSN 1891-8050 | ISBN 978-82-7970-160-6

Oppsummering av tiltak i 2024 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha* *hero* i Asker og Bærum

Hallvard Elven, Roald Bengtson og Øystein Røsok

Rapport utgitt av

Naturhistorisk museum
Postboks 1172 Blindern
0318 Oslo
www.nhm.uio.no

Forfattere

Hallvard Elven, Roald Bengtson
og Øystein Røsok

Tittel

Oppsummering av tiltak i 2024
for bevaring av heroringvinge
Coenonympha hero i Asker og
Bærum

Sitering

Elven, H., Bengtson, R. & Røsok,
Ø. 2025. Oppsummering av tiltak
i 2024 for bevaring av
heroringvinge *Coenonympha*
hero i Asker og Bærum.
Naturhistorisk museum Rapport
130. 26 sider.

Foto

Heroringvinge *Coenonympha*
hero fotografert i Brønnøyveien
39/43 på Brønnøya i Asker på
«flyttedagen» den 29. mai 2024.
Foto: Hallvard Elven.

ISSN

1891-8050

ISBN

978-82-7970-160-6

Publiseringsform

PDF

Gradering

Åpen

Dato

11.03.2025

Prosjektleder

Hallvard Elven

Prosjektnummer

105435100

Oppdragsgiver

Statsforvalteren i Østfold,
Buskerud, Oslo og Akershus

Oppsummering av tiltak i 2024 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum

Hallvard Elven, Roald Bengtson og Øystein Røsok

Sammendrag

Naturhistorisk museum (NHM), Universitetet i Oslo, fikk i 2024 midler fra Miljødirektoratet til å videreføre et prosjekt på reetablering og overvåking av den sterkt truede dagsommerfuglarten heroringvinge *Coenonympha hero* i indre Oslofjord. Prosjektet startet opp i 2018 og har blitt fulgt opp med midler og tiltak årlig. Prosjektet foregår i samarbeid med Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Et av hovedtiltakene i prosjektet har vært å forsøke å reetablere heroringvinge på Borøya i Bærum gjennom utsetting av individer fra Brønnøya i Asker. Hvert år fra og med 2018 har det blitt satt ut ti individer av heroringvinge på Borøya. I både 2022 og 2023 ble det funnet «ville» (ikke-utsatte) individer av arten på utsettingslokaliteten, noe som indikerer at arten er i ferd med å etablere seg.

Tiltakene i 2024 omfattet flytting av ytterligere ti individer av heroringvinge til Borøya, overvåking av artens lokaliteter på Brønnøya, Borøya samt Nesøya, og søk etter ukjente populasjoner og aktuelle utsettingslokaliteter i Asker og Bærum.

Heroringvinge ble påvist uvanlig tidlig på vingene i 2024. Flere voksne individer ble funnet på Brønnøya allerede den 21. mai, som er om lag én uke tidligere enn arten har pleid å bli funnet selv i de senere år.

I 2024 fant vi nok en gang ville individer av heroringvinge på Borøya. To hanner og to hunner ble funnet på selve utsettingsdagen. Individene ble i likhet med tidligere år funnet på den store enga øst på øya hvor utsettingene har funnet sted.

Heroringvinge hadde i 2024 igjen et godt år på Brønnøya. Totalt ble det gjort 105 observasjoner av arten der fordelt på fire feltdager. På dagen for flytting av individer til Borøya ble det observert minst 67 individer fordelt på fire dellokaliteter.

I Søndre vei på Nesøya ble det under besøket i 2024 funnet 16 individer av heroringvinge, som er det høyeste antallet registrert der. I Ottes vei ble det samme dag observert ett individ. Til tross for de mange individene i Søndre vei, har begge lokalitetene svært dårlig biotopstilstand og stort behov for skjøtsel.

Søket etter ukjente populasjoner resulterte ikke i nye funn av arten. De fleste undersøkte områdene fremsto heller ikke som egnede for utsetting, men Kalvøya i Bærum ble vurdert å være aktuelt som utsettingssted. Vi anbefaler å starte utsettinger der i 2025.

Innhold

1	Innledning	6
2	Metodikk	8
3	Resultater	9
3.1	Overordnede resultater	9
3.2	Flytting av individer fra Brønnøya til Borøya, samt overvåking av disse to øyene	9
3.3	Overvåking av artens dellokaliteter på Nesøya	10
3.4	Søk etter ukjente populasjoner og aktuelle utsettingslokaliteter	10
3.4.1	Asker: Konglungen	11
3.4.2	Asker: Syverstad-området	11
3.4.3	Bærum: Høvik	12
3.4.4	Bærum: Kalvøya	12
4	Diskusjon og konklusjon	15
5	Litteratur	25

Naturhistorisk museum (NHM), Universitetet i Oslo, mottok i 2024 midler fra Miljødirektoratet til å videreføre et prosjekt på reetablering og overvåking av den sterkt truede sommerfuglen heroringvinge *Coenonympha hero* i indre Oslofjord. Prosjektet startet i 2018 og har blitt fulgt opp med årlige bevilgninger og tiltak. Prosjektet utføres i samarbeid med Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus. I denne rapporten gis en oversikt over arbeidet utført i 2024.

Heroringvinge (Figur 1) er rødlistet som *sterkt truet* (EN), og er en av fire norske sommerfuglarter som er fredet i henhold til Naturvernloven. Arten er også fredet i henhold til Bernkonvensjonen. Heroringvinge har ikke status som prioritert art, men det foreligger et faggrunnlag for en handlingsplan for arten (Endrestøl & Bengtson 2012a). Arten finnes spredt i deler av fylkene Østfold, Akershus og Innlandet (Hedmark-delen). Den største tettheten av populasjoner finnes i grensetraktene mot Sverige i kommunene Aurskog-Høland, Eidskog og Kongsvinger, samt på Brønnøya i Asker (Bengtson 2017; Endrestøl & Bengtson 2012b, 2014, 2015; Steel et al. 2010). Nordligst finnes arten i Ringsaker kommune i Innlandet, mens noen få øyer i indre Oslofjord nå utgjør artens yttergrense mot vest.

Heroringvinge opptrer i gressrik kulturmark, og da gjerne i biotoper som har vært ute av hevd i noen år. Arten bruker både økologisk fattigere og rikere gressmark. Larven lever av gress, men det er usikkert hvilke gressarter som utgjør primærføden i Skandinavia. Hengeaks og sølvbunke har vært foreslått, men trolig kan arten benytte flere arter. Andre forhold ved biotopen enn akkurat hvilke gressarter som vokser der er trolig oftere viktigere for arten. Heroringvinge kan karakteriseres som en «gjengroingsart», og er trolig helt avhengig av at leveområdet har et nettverk av

biotopflekker i ulike stadier av gjengroing slik at det alltid finnes tilgang på egnede flekker i riktig suksesjonsfase.

Heroringvinge er i sterk tilbakegang i hele Europa. Arten var tilsynelatende vanlig i og rundt Oslo på 1800-tallet, men populasjonen i hovedstadsområdet har gått drastisk tilbake. Arten er ikke observert i Oslo kommune etter 1917. Sommerfuglen holdt stand på noen av øyene i Asker og Bærum kommuner, men også der har den nå gått sterkt tilbake (Endrestøl & Bengtson 2012a). Blant disse øyene er det i dag trolig bare Brønnøya i Asker som fortsatt har en livskraftig bestand. Der er arten til gjengjeld overraskende tallrik år etter år. Den forekommer over hele øya og i mange ulike typer av gressbiotoper (Elven et al. 2016; Elven & Bengtson 2017, 2018, 2019, 2021a, 2021b, 2024a, 2024b). Arten har også to små delpopulasjoner på Nesøya i Asker. Disse ble oppdaget så sent som i 2017 og 2019, og er trolig nokså nyetablerte med opphav i individer som har fløyet over fra Brønnøya. Det siste kjente funnet av arten fra Nesøya før gjenfunnet i 2017 var fra 1993.

Med trolig bare én gjenværende livskraftig forekomst i indre Oslofjord, er bestanden av heroringvinge i denne regionen svært sårbar. Med bakgrunn i dette startet NHM i 2018 et bevaringsprosjekt som har til hensikt å styrke bestands-situasjonen for heroringvinge i nevnte område. De viktigste målene med prosjektet har vært overvåking av artens kjente lokaliteter i området, søk etter ukjente populasjoner, samt forsøk på å reetablere arten på Borøya i Bærum ved å flytte individer fra Brønnøya i Asker. Borøya har tidligere hatt en bestand av heroringvinge (sist funnet der i 1985) og ble av Elven og Bengtson vurdert til å ha bra potensial som utsettingssted.

Hvert år fra og med 2018 har ti individer av heroringvinge blitt flyttet fra Brønnøya til Borøya og satt ut på den store enga øst på øya. Utsettingene har blitt kombinert med søk etter «ville» (ikke utsatte) individer av arten på lokaliteten. Både i 2022 og 2023 ble det funnet ville individer av heroringvinge på Borøya, noe som indikerer at utsettingene faktisk har ført til en etablering. Antallet ville individer var imidlertid lavt begge årene: tre individer i 2022 og to individer i 2023. Populasjonen må foreløpig anses som svært liten og sårbar.

I 2024 ble følgende tiltak utført:

1. Flytting av ytterligere ti individer av heroringvinge fra Brønnøya til Borøya, samt overvåking av artens lokaliteter på de to øyene.
2. Overvåking av artens to dellokaliteter på Nesøya.
3. Søk etter ukjente populasjoner og aktuelle utsettingslokaliteter på Kalvøya og Høvik i Bærum, samt i Syverstadområdet og på Konglungen i Asker.

Figur 1. Hunn (øverst) og hann (nederst) av heroringvinge i paring i Brønnøyeien 24 (Hovedgården) på Brønnøya på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Foto: Hallvard Elven.

Feltarbeidet ble utført av Hallvard Elven, Roald Bengtson og Øystein Røsok i perioden 21. mai–7. juni 2024. Arbeidet var koordinert med årets flygetid hos heroringvinge. I indre Oslofjord flyr arten vanligvis fra de siste dagene i mai til noe ut i andre halvdel av juni. Dette året var arten uvanlig tidlig på vingene, og tiltakene ble fremskyndet tilsvarende. Søkemetodikken besto i å se etter voksne individer av sommerfuglen på dager med sol eller i det minste varmt oppholdsvær.

På de overvåkede lokalitetene ble antallet observerte individer av heroringvinge talt opp for å kunne sammenligne antallene noenlunde med tidligere års tellinger. Tellingen foregikk som tidligere år. Alle observerte individer ble varsomt fanget ved hjelp av sommerfuglhåv og ble plassert i hvert sitt plastrør/glass med lokk. De ble oppbevart mørkt og relativt kjølig, hvert individ på eget glass, mens undersøkelsen pågikk. Undersøkelsen varte til lokaliteten syntes «tømt», det vil si til det ikke hadde blitt observert nye individer av heroringvinge på noen minutter. Tiden som ble brukt på hver delokalitet varierte, men var stort sett mellom 15 minutter og en time. Etter endt undersøkelse ble individene talt opp, kjønnsbestemt, vanligvis fotografert på glass, og deretter sluppet fri igjen på lokaliteten, med unntak av de individene som ble samlet inn for flytting til Borøya den 29. mai. Ofte ble det i tillegg tatt bilde av biotopen. I Vendelveien 9A/9B på Brønnøya den 31. mai ble individene ikke samlet inn, men kun observert i naturlig aktivitet og estimert utfra dette.

De ti individene som ble flyttet til Borøya (tiltak 1) ble merket med sprittusj på undersiden av *høyre*

bakvinge for å kunne skille dem fra eventuelle «ville» individer på utsettingslokaliteten (Figur 2). De ville individene som ble funnet på utsettingslokaliteten ble gitt en tilsvarende merking under *venstre* bakvinge for å kunne skille dem både fra de utsatte individene og fra andre ville individer på stedet.

De områdene i Asker og Bærum som ble valgt ut for søk etter ukjente populasjoner og aktuelle utsettingslokaliteter, ble valgt ut delvis på bakgrunn av tidligere besøk, og delvis på bakgrunn av flyfotografier. Vi så spesielt etter frodige kantsoner mellom skog og enten jordbruksmark eller bebyggelse, samt andre områder med tilsynelatende engpreget vegetasjon.

Figur 2. Heroringvinge (hunn) med tusjmerking på høyre bakvinge. Individene som ble flyttet fra Brønnøya til Borøya ble merket under høyre bakvinge. Individene som ble funnet ville på Borøya ble merket under venstre bakvinge, for å kunne skille dem både fra de utsatte individene og fra andre ville individer. Foto: Hallvard Elven.

3.1 Overordnede resultater

Tabell 1 viser de besøkte lokalitetene samt alle funn av heroringvinge gjort i forbindelse med prosjektet i 2024. Figur 3 viser undersøkelsesområdene i Asker og Bærum.

Heroringvinge hadde også i 2024 et godt år på Brønnøya. Totalt ble det gjort minst 105 observasjoner av individer av arten der i forbindelse med prosjektet. På selve «flyttedagen» den 29. mai ble det i løpet av fire timers leting observert minst 67 individer fordelt på fire dellokaliteter. Flyttingen av ti individer (tre hanner og syv hunner) fra Brønnøya til Borøya den dagen gikk som planlagt.

Arten ble samtidig påvist eksepsjonelt tidlig i 2024. Minst seks individer ble observert på Brønnøya allerede 21. mai. Dette er den tidligste sikre observasjonen av arten på vingene i Norge, selv om arten antakelig var enda tidligere på vingene i tørkesommeren 2018. Vanligvis pleier flygningen i indre Oslofjord å starte omtrent en uke senere (Endrestøl og Bengtson 2015, Artskart).

3.2 Flytting av individer fra Brønnøya til Borøya, samt overvåking av disse to øyene

Brønnøya ble undersøkt to ganger forut for flyttingen for å vurdere bestandssituasjonen for heroringvinge dette året, samt å estimere det antatt beste tidspunktet for flytting av individer.

Den 21. mai 2024 ble fem dellokaliteter på øya undersøkt. Det ble da observert minst seks individer av heroringvinge (fem hanner og en hunn) fordelt på to av de undersøkte dellokalitetene. Øya ble undersøkt på ny den 26. mai, og det ble da observert 20 individer fordelt på fem undersøkte dellokaliteter. Basert på dette vurderte vi at arten igjen hadde et bra år på Brønnøya og at det var forsvarlig å ta ut ti individer til flytting. Videre anslo vi at flyttingen burde foregå så snart som mulig.

Selve flyttingen fant sted 29. mai 2024. Været var bra den dagen, og søkeforholdene var gode. Det var lettskyet med mye sol, høy lufttemperatur og litt bris. Vi besøkte følgende fire dellokaliteter på Brønnøya: Brønnøyveien 15 (Sandbukta) (Figur 4), Brønnøyveien 24 (Hovedgården) (Figur 5), Brønnøyveien 39 + 43 (Figur 6), og Vendelveien 9A + 9B (Figur 7). Skribent Hilde Lynnebakken var med på hele turen.

Vi kom litt sent i gang den dagen (ankomst Sandbukta 11:50) og fikk ikke så mye tid på hver dellokalitet som vi hadde ønsket. Særlig Vendelveien 9A + 9B ble svært kursorisk undersøkt. Denne lokaliteten ble for øvrig også undersøkt to dager senere av Øystein Røsok og Rune Zakariassen, som da estimerte 12 individer der. Totalt ble det på flyttedagen observert minst 67 individer av heroringvinge fordelt på de fire dellokalitetene på Brønnøya, men det kunne utvilsomt blitt funnet flere individer med mer tid på hver lokalitet.

Ti individer (syv hunner og tre hanner) ble samlet inn for flytting til Borøya. Disse fordelte seg som følger: fra Brønnøyveien 15: en hann og en hunn. Fra Brønnøyveien 39 + 43: en hann og tre hunner. Fra Brønnøyveien 24: en hann og tre hunner.

Tre hunner ble dessuten flyttet fra Brønnøyveien 39 + 43 til Brønnøyveien 24. De ble samlet inn ved Brønnøyveien 39 + 43 som en forsikring i tilfelle vi ikke fant nok hunner til flytting på de neste planlagte dellokalitetene, men ble satt ut igjen ved Brønnøyveien 24 når vi fant de ekstra hunnene vi trengte der.

Vi fikk båtskyss til Borøya av Skjærgårds-tjenesten v/ Michael Langballe. Vi forlot Brønnøya ca. 15:50 og ankom den store enga øst på Borøya 16:00.

Før de medbragte individene ble sluppet ut, ble enga (Figur 17) undersøkt i én time for å se etter ville individer av arten. Fire personer deltok i søket, og i løpet av om lag 45 minutters søk ble det funnet fire individer (to hanner og to hunner) av heroringvinge (Figur 18). Alle individene ble funnet langs nordkanten av enga, mindre enn 50 meter fra utsettingsstedet fra 2023. De fire individene ble fotografert og merket med sprittusj under venstre bakvinge før de ble sluppet løs sammen med de ti individene fra Brønnøya.

Utsettingen av individene fra Brønnøya fant sted cirka 16:45 i skyggen av en furu i nordkanten av enga, på koordinat 59,879482°N 10,559301°E ± 4m. Dette var samme sted som utsettingen ble foretatt året før, og like ved der utsettingen fant sted i 2022. Det var meget varmt når utsettingen fant sted – og sommerfuglene slo seg ikke til ro, men fløy kjapt av gårde. Vi forlot Borøya 17:00.

Borøya ble besøkt av Morten Bergan den 2. juni. Da ble to av de ville individene som ble merket der den 29. mai observert på ny og fotodokumentert (Bergan pers. medd.). Ingen av de utsatte individene ble observert. Den 7. juni besøkte Røsok Borøya spesifikt for å se etter heroringvinge. Da ble ingen individer funnet.

3.3 Overvåking av artens dellokaliteter på Nesøya

Nesøya ble undersøkt den 26. mai 2024. Artens to kjente dellokaliteter på øya, Søndre vei og Ottes vei, ble da undersøkt. Arten ble første gang oppdaget i Søndre vei i 2017, og i Ottes vei i 2019.

Det ble funnet rekordmange individer av heroringvinge i Søndre vei (Figur 13) den dagen. Hele 16 individer ble observert i løpet av to

ettermiddagstimer, hvorav 15 hanner og ett av uvisst kjønn. Den forrige rekorden her på én og samme dag, fra året før, var på åtte individer. Det kan se ut som populasjonen i Søndre vei faktisk er voksende. Lokaliteten ble også besøkt den 4. juni av Jørn Thollefsen, som da observerte fire individer der (jf. Artskart). Levestedet er et område med gjengroende løsmasser som stammer fra utbygginger som fant sted for noen tiår siden. Det er mulig at dette kunstige «engarealet» nå har kommet til akkurat den riktige fasen av gjengroing for heroringvinge. Samtidig fremstår ikke biotopen som særlig gunstig for arten, blant annet fordi svært mye av gjengroingen er med den problematiske fremmedarten kanadagullris (SE), en plante som ikke har noen verdi for heroringvinge og som lett utkonkurrerer annen engvegetasjon.

I Ottes vei (Figur 12) ble det kun observert ett individ av heroringvinge (en hann). Levestedet i Ottes vei, en strømgate med tilstøtende privat-hager på den ene siden og dyrket mark samt en grøft/bekk på den andre siden, er nå til dels ekstremt gjengrodd samtidig som deler av arealet holdes som (kortklipt) plen. Det er vanskelig å se hvordan heroringvinge skal kunne overleve der særlig mye lenger hvis ikke biotopen blir ryddet. Lokaliteten er også levested for den sterkt truede møllen *Ethmia pusiella*, der larvene er monofage på legesteinfrø.

Begge dellokalitetene på Nesøya har altså stort behov for skjøtsel. Andreforfatteren planlegger å prøve å få til samarbeid rundt skjøtsel av disse lokalitetene i 2026.

3.4 Søk etter ukjente populasjoner og aktuelle utsettingslokaliteter

Fire områder i Asker og Bærum ble undersøkt for å lete etter ukjente populasjoner av heroringvinge, samt identifisere steder som kan være aktuelle som utsettingslokaliteter. De fire områdene var Konglungen og Syverstad-området i Asker, samt Høvik og Kalvøya i Bærum. Av disse har kun Kalvøya et kjent funn av heroringvinge fra tidligere (ett individ i 2009).

Heroringvinge ble ikke funnet på noen av de undersøkte stedene. Av de fire undersøkte områdene fremstår Kalvøya i Bærum som mest aktuell som utsettingssted. Øya har flere fine

engarealer i kort avstand fra hverandre. De tre andre områdene fremsto som mindre lovende. Selv om flere av områdene hadde fine arealer med eng, fremsto de totalt sett som for små og for isolerte til å ha stort potensial som utsettingssted.

De fire områdene beskrives i det følgende.

3.4.1 Asker: Konglungen

Heroringvinge er ikke tidligere påvist på halvøya Konglungen i Asker, men området er stort og har et variert kulturlandskap med store naturverdier. På flyfoto pekte flere områder seg ut som potensielt egnede for heroringvinge. Det ble lett etter arten her også i 2017 (Bengtson 2017).

Området ble besøkt 31. mai 2024. Undersøkelsen foregikk fra 12:15 til 16:00 i godt vær, og omfattet kanten av Konglungveien ved Munkesletta, Løkeneslandet nord for Konglungveien, området syd for Konglungveien fra gården Løkenes til Ovnsbråten, deler av bebyggelsen lengst nordøst på Konglungen, samt «Kuodden» (odden på nordøst-pynten av Konglungen, rett øst for Merranes).

Heroringvinge ble ikke funnet på noen av de undersøkte stedene. Det fantes stedvis engarealer som fremsto som aktuelle for arten, men helhetsvurderingen er at Konglungen ikke har store nok arealer med aktuell biotop til å ha stort potensial for arten. Vi anbefaler derfor ikke Konglungen som utsettingssted. Her beskrives kort de områdene på Konglungen som ble undersøkt.

Ved Munkesletta (Figur 11) passerer hovedveien (Konglungveien) gjennom et variert område med både jordbruksland, skog og bebyggelse. Veikanten på begge sider av veien er frodig og gressrik med mye hengeaks, som er antatt vertsplante for heroringvinge. Veikanten fremstår som aktuell for heroringvinge, men arealet er trolig for smått og for isolert, og potensielt utsatt for ugunstig kantskjøtsel med tanke på arten.

Løkeneslandet nord for Konglungveien (Figur 10) har både skog og jorder, samt frodige kantsoner mellom disse. Området fremsto som lovende basert på flyfoto, men ved direkte inspeksjon viste det seg at kantsonene var sterkt gjødslet og dominert av nitrofile plantearter samt SE-planten

kanadagullris. Habitatene fremsto ikke som særlig egnede for heroringvinge.

Området syd for Konglungveien fra gården Løkenes til Ovnsbråten (Figur 9) består av kulturlandskap med flere hestebeiter og ridebaner, og med frodige kantsoner flere steder. Stedvis fremsto kantsonene som egnede for heroringvinge, men arealene er trolig for små og isolerte til å være særlig aktuelle for arten.

På nordøstpynten av Konglungen fantes det områder med frodig gresseng på og ved «Kuodden» helt i nordøst (Figur 8). Noen av disse arealene kunne vært egnet for heroringvinge, men de egnede arealene var nokså små og isolerte.

3.4.2 Asker: Syverstad-området

Også Syverstad-området i Asker har et variert landskap med både skog, jordbruksarealer, enger som holdes i hevd og skianlegg med gressrike skibakker. Utfra flyfoto fremsto flere områder som potensielt egnede for heroringvinge.

Området ble undersøkt 31. mai 2024. Undersøkelsen foregikk fra 09:40 til 12:00 i godt vær, og omfattet Holmenbakkene på nordsiden av Syverstadbråten, sydkanten av Syverstadbråten, åkerkantene vest for gården Syverstad, og kulturmarken rundt og øst for gården.

Heroringvinge ble ikke funnet – og selv om det fantes engarealer som fremsto som aktuelle, var helhetsvurderingen at Syverstad-området har for lite egnet biotop. Her beskrives kort de undersøkte områdene.

Skibakkene nord for Syverstadbråten (Holmenbakkene) (Figur 14) har gjengroende gresseng som ved første øyekast fremstår som potensielt godt egnet for heroringvinge. Bakkene er imidlertid nordvendte, og blir dermed trolig for skyggefulle for sommerfuglen. Fremmedarten kanadagullris er til dels dominerende der.

Langs sydsiden av Syverstadbråten går det en gangvei som ender i et større engareal helt i sydvestenden av åsen (Figur 16). Det vokser frodig gressvegetasjon langs kanten av gangveien, og både veikanten og det nevnte engarealet fremsto som lovende for heroringvinge, ikke minst fordi det fantes en del hengeaks (antatt vertsplante) begge stedene.

Kanten av åkeren vest for Syverstad fremsto ikke som egnet for arten, men rundt selve gården Syverstad fantes det flere fine enger som åpenbart blir slått og/eller beitet (Figur 15). Geiter ble observert på beite på noen av engene. Flere av disse arealene kunne vært aktuelle for heroringvinge, men igjen er arealene trolig for små og for spredd for arten. Dessuten er heroringvinge følsom for (hard) beiting og slått.

3.4.3 Bærum: Høvik

Heroringvinge er ikke tidligere påvist på Høvik, men området har en del natur og ble vurdert som lovende utfra tidligere besøk.

Området ble besøkt 31. mai 2024. Undersøkelsen foregikk på ettermiddagen fra cirka 16:30 til cirka 17:30 i bra vær, og vektla området fra Høvikodden (Figur 19) langs Sandkroken til Det Norske Veritas, og deretter i en bue tilbake til Høvikodden via Veritasveien og Sonja Henies vei.

Det ble ikke sett noen individer av heroringvinge, og området hadde heller ikke nevneverdig med engareal som kan være aktuelt for arten. Kalkryggen er for det meste skogbevokst uten engpartier, og kantområdene mot bebyggelse er for det meste parkaktig opparbeidet og uten semi-naturlig eng.

3.4.4 Bærum: Kalvøya

Heroringvinge har blitt påvist på Kalvøya én gang tidligere: den 9. juni 2009, da en hunn ble funnet på en eng nær brua mot fastlandet. Det antas at dette individet var et streifindivider, men Kalvøya har potensial som levested for heroringvinge.

Etter funnet i 2009 er det undersøkt en del videre etter arten på Kalvøya, fordelt på flere år, uten at det er gjort flere funn. Øya er en populær utfartsøy, og mye av arealet består av plener, idrettsbaner og andre bruksarealer, men i løpet av de siste få tiårene har det også blitt anlagt og skjøttet flere enger på øya for å legge bedre til rette for artsmangfoldet. En del av disse engene kan egne seg for heroringvinge, og det gjør at øya kanskje har større potensial for arten i dag enn den hadde for noen tiår siden.

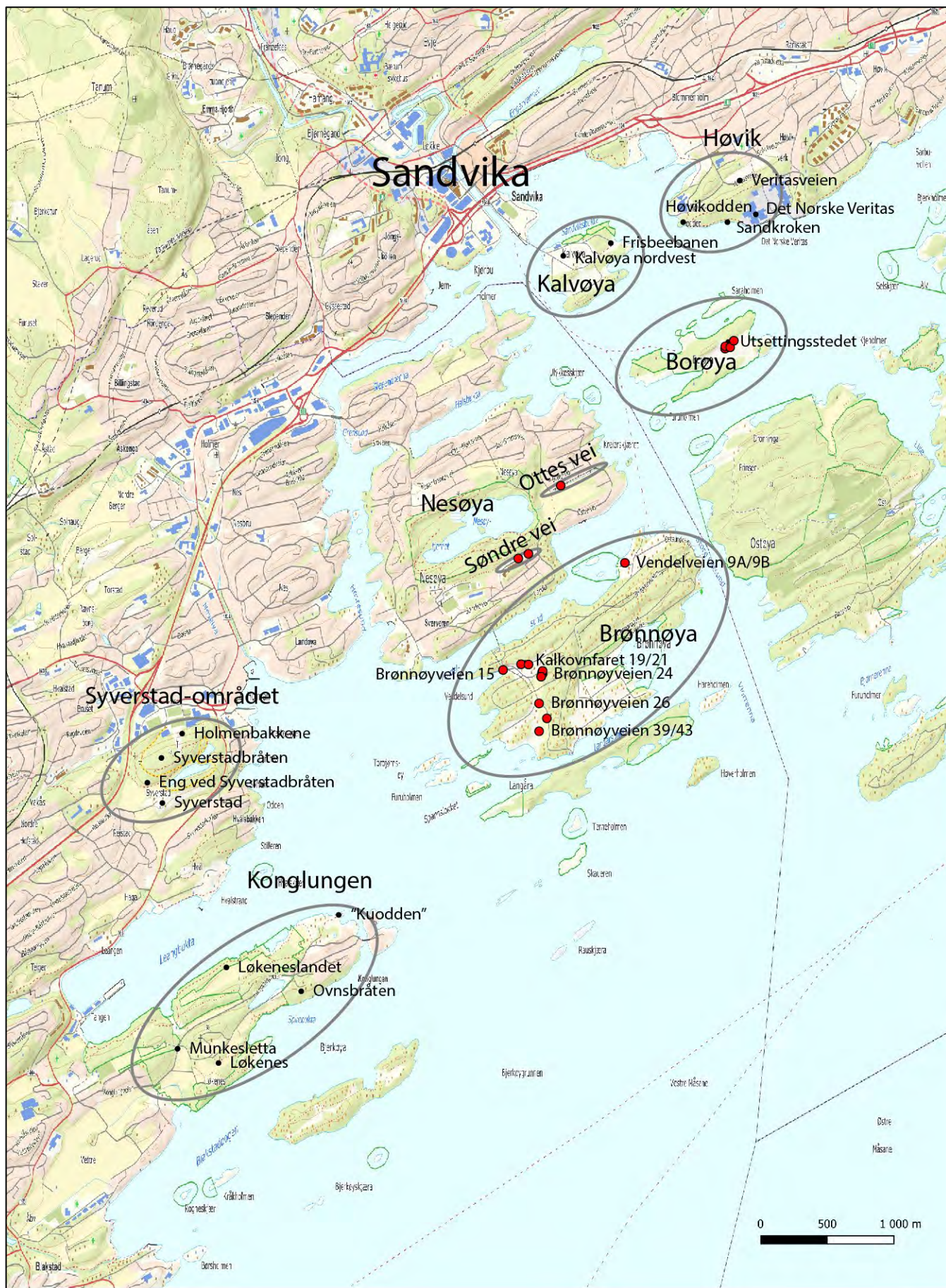
Kalvøya ble undersøkt 4. juni 2024 i moderat bra, men ikke optimalt, vær. Det var mye sol, men også mye vind, samt litt regn på slutten av undersøkelsen. Den foregikk på ettermiddagen og kvelden, fra 14:00 til 19:00. Store deler av øya ble undersøkt.

Det ble ikke gjort noen observasjoner av heroringvinge, men lovende engarealer ble funnet flere steder på øya. De største og mest lovende arealene var i nordvest mellom Blinkenrabben og brua mot fastlandet (Figur 21), samt nær frisbeebanen ved den største bukta på nordøstsiden av øya (Figur 20). For øvrig fantes små, men lovende engflekker flere steder. Ikke minst er det positivt at den antatte vertsplanten hengeaks ble sett i bra mengder på øya.

Det at Kalvøya har et nettverk av små engarealer med litt forskjellig beskaffenhet og ulike grader av hevd/gjengroing vil trolig kunne være gunstig for heroringvinge. Vår vurdering er at Kalvøya kan være aktuell som utsettingslokalitet for heroringvinge. At Kalvøya er en øy omgitt av vann på alle kanter, øker sjansen for at en populasjon basert på utsatte individer vil holde seg på stedet.

Tabell 1. Besøkte lokaliteter og funn av heroringvinge gjort i forbindelse med prosjektet i 2024. Funnene er listet kronologisk. HE = Hallvard Elven, RB = Roald Bengtson, ØR = Øystein Røsok, RZ = Rune Zakariassen. Merk at også nullfunn (fravær av funn) er tatt med. Funn gjort av andre personer er ikke med her, men se i *Artskart*.

Kommune	Lokalitet	Koordinater (desimalgrader)	Dato	Observatør	Antall
Asker	Brønnøya, Kalkovnfaret 21	59,857838°N 10,532488°E ± 20	21.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Kalkovnfaret 19	59,857868°N 10,531507°E ± 10	21.05.2024	RB	1f
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 15	59,857474°N 10,529078°E ± 50	21.05.2024	RB	0
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 24	59,857431°N 10,534326°E ± 10	21.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 24	59,857233°N 10,534370°E ± 10	21.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 24	59,857350°N 10,534322°E ± 10	21.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 24	59,857431°N 10,534326°E ± 10	21.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 26	59,855168°N 10,534293°E ± 25	21.05.2024	RB	0
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 39 + 43	59,853358°N 10,533924°E ± 50	21.05.2024	RB	0
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 15	59,857474°N 10,529078°E ± 50	26.05.2024	RB	1f
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien tomt 41/94	59,855235°N 10,533939°E ± 10	26.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien tomt 41/94	59,855235°N 10,533939°E ± 10	26.05.2024	RB	1x
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 39 + 43	59,853358°N 10,533924°E ± 50	26.05.2024	RB	15m 1x
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien tomt 41/94	59,854244°N 10,534982°E ± 25	26.05.2024	RB	1x
Asker	Nesøya, Søndre vei	59,864994°N 10,531120°E ± 10	26.05.2024	RB	1m
Asker	Nesøya, Søndre vei	59,865293°N 10,532456°E ± 50	26.05.2024	RB	14m 1x
Asker	Nesøya, Ottes vei	59,869905°N 10,536704°E ± 10	26.05.2024	RB	1m
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 15	59,857474°N 10,529078°E ± 50	29.05.2024	HE & RB	5m 1f
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 39 + 43	59,853358°N 10,533924°E ± 50	29.05.2024	HE & RB	29m 8f
Asker	Brønnøya, Brønnøyveien 24	59,857028°N 10,534200°E ± 50	29.05.2024	HE & RB	9m 5f
Asker	Brønnøya, Vendelveien 9A/9B	59,864720°N 10,545377°E ± 60	29.05.2024	HE, RB & ØR	10x
Bærum	Borøya	59,879664°N 10,559864°E ± 3	29.05.2024	RB	1m
Bærum	Borøya	59,879230°N 10,559379°E ± 3	29.05.2024	RB	1f
Bærum	Borøya	59,879184°N 10,558715°E ± 3	29.05.2024	ØR	1f
Bærum	Borøya	59,879291°N 10,558756°E ± 3	29.05.2024	ØR	1m
Asker	Brønnøya, Vendelveien 9A/9B	59,864744°N 10,544703°E ± 10	31.05.2024	ØR & RZ	12x
Asker	Holmenbakkene	59,853188°N 10,486090°E ± 200	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Syverstadbråten	59,849612°N 10,480682°E ± 100	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Syverstad	59,848449°N 10,483487°E ± 250	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Konglungen, Munkesletta	59,831745°N 10,485759°E ± 250	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Konglungen, Løkeneslandet	59,836368°N 10,493923°E ± 200	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Konglungen, Ovnsbråten	59,834740°N 10,498061°E ± 200	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Konglungen, Løkenes	59,831438°N 10,493113°E ± 200	31.05.2024	HE & RB	0
Asker	Konglungen, Merranes	59,840412°N 10,506310°E ± 150	31.05.2024	HE & RB	0
Bærum	Høvik	59,888592°N 10,559031°E ± 500	31.05.2024	HE & RB	0
Bærum	Kalvøya, Kalvøya NV	59,885167°N 10,537141°E ± 25	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Kalvøya midt 1	59,884965°N 10,539866°E ± 25	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Kalvøya midt 2	59,884523°N 10,540006°E ± 35	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Blinkenrabben SE	59,883646°N 10,538232°E ± 25	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Blinkenrabben S	59,883233°N 10,537463°E ± 25	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Østre Kalvøya bukt	59,884527°N 10,542776°E ± 50	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, frisbeebanen	59,886083°N 10,543366°E ± 50	04.06.2024	RB	0
Bærum	Kalvøya, Kalvøya NE	59,885734°N 10,541653°E ± 25	04.06.2024	RB	0
Bærum	Borøya	59,878949°N 10,559598°E ± 200	07.06.2024	ØR	0
SUM					82m 18f 26x

Figur 3) Kart over undersøkelsesområdet med de omtalte lokalitetene angitt. Røde plott angir funn av heroringvinge gjort i sammenheng med dette prosjektet i 2024. Kartgrunnlag: Kartverket.

Heroringvinge hadde i 2024 igjen et godt år på Brønnøya. Arten har i perioden 2016–2024 årlig opptrådt tallrik på øya, og før dette ble det ikke lett mye etter arten der. Flere av biotopene på øya opplever imidlertid pågående forringelse, som også inkluderer irreversibel ødeleggelse i form av nedbygging (Elven & Bengtson 2024a). På sikt vil dette medføre vanskeligere kår for arten på Brønnøya.

I 2024 ble det for tredje år på rad funnet «ville» individer av heroringvinge på utsettingslokaliteten på Borøya. Det indikerer at arten har klart å reetablere seg på Borøya og at utsettingen i hvert fall i første omgang ser ut til å ha vært vellykket. Individene har for det meste blitt funnet langs nordkanten av den store enga øst på øya, i overgangen mellom den friskere enga nede på flata og den tørrere, sydvendte engbakken mot nord. Alt tyder på at individene har en spesiell preferanse for denne delen av enga, der utsettingen har funnet sted.

Antallet individer observert på utsettingslokaliteten har likevel vært lavt alle de tre årene det har blitt funnet ville individer der. I 2024 ble det i løpet av tre besøk på lokaliteten kun funnet fire ville individer, hvorav to ble funnet under to av besøkene. Populasjonen kan vanskelig kalles robust. Det er også urovekkende at arten ser ut til å bruke en veldig liten del av det totale engarealet. Det kan bety at bare en mindre del av arealet er egnet for arten, muligens fordi de gressartene som er aktuelle som larveføde har begrenset utbredelse på enga. Enga skjøttes i prinsippet gjennom storfebeite, men nå er det noen år siden sist det har gått dyr der. Det er nok på tide å få i gang skånsomt beite igjen, eventuelt også manuell slått av deler av arealet.

Heroringvinge ble i 2024 gjenfunnet på begge de to kjente dellokalitetene på Nesøya. I Søndre vei ble arten funnet i rekordhøyt antall. Det er mulig at biotopen der nå nærmer seg det ideelle stadiet av gjengroing for heroringvinge. Biotopen har likevel ikke god tilstand, blant annet siden mye av gjengroingen er med fremmedarten kanadagullris. I Ottes vei har gjengroingen gått mye lenger (mest med stedegen vegetasjon), og biotopen er på god vei til å bli helt uegnet for heroringvinge. Begge lokalitetene har altså dårlig hevdtilstand og har desperat behov for skjøtsel, på tross av den overraskende kraftige oppsvingen av arten i Søndre vei i 2024.

Nå som heroringvinge ser ut til å ha fått feste på Borøya, foreslår vi å prøve å sette ut arten på ytterligere lokaliteter i indre Oslofjord. Basert på kartleggingen i 2024 er det særlig én lokalitet som fremstår som egnet: Kalvøya i Bærum. Denne øya har flere tilsynelatende egnede engarealer i nær avstand fra hverandre. Øya eies av Bærum kommune, og kommunen står også for skjøtsel av de aktuelle engarealene.

Vi foreslår samtidig å avslutte utsettingene på Borøya, i hvert fall midlertidig, men å fortsette overvåkingen av populasjonen, og være rede til å gjenoppta utsettingene hvis populasjonen ikke viser en økende trend. Totalt har det fra 2018 til 2024 blitt satt ut 70 individer av arten på øya. Tretti av individene har blitt satt ut etter at ville individer ble påvist på øya fra 2022. I det store og hele burde dette være nok til å sikre etablering på øya og en viss genetisk variasjon i populasjonen. Spørsmålet nå er om biotopen på Borøya egner seg bra nok for arten til at populasjonen kan overleve der uten tilførsel av nye individer.

Figur 4. Asker: Brønnøya: Brønnøyveien 15 (Sandbukta) på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Heroringvinge har en liten, men relativt stabil populasjon på denne lokaliteten. Foto: Hallvard Elven.

Figur 5. Asker: Brønnøya: Brønnøyveien 24 (Hovedgården) på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Heroringvinge har vært tallrik på denne lokaliteten de aller siste årene. Foto: Hallvard Elven.

Figur 6. Asker: Brønnøya: Brønnøyveien 39 + 43 på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Her har heroringvinge blitt påvist tallrik de senere årene, etter første funn der i 2011. Foto: Hallvard Elven.

Figur 7. Asker: Brønnøya: Vendelveien 9A + 9B på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Heroringvinge har opptrådt tallrik på lokaliteten i flere år, men synes de siste årene å ha blitt mindre tallrik igjen. Har engreverumpe tatt for mye overhånd? Lokaliteten ble bare kursorisk undersøkt i 2024. Foto: Hallvard Elven.

Figur 8. Asker: Konglungen: «Kuodden» den 31. mai 2024. Heroringvinge ble ikke funnet, og det var begrenset med egnet biotop for arten. Foto: Hallvard Elven.

Figur 9. Asker: Konglungen: Løkenes den 31. mai 2024. Området mellom Løkenes og Ovnsbråten har ridebaner og beitemark, og frodige kantsoner som i prinsippet kunne være aktuelle for heroringvinge. Ingen individer ble observert. Foto: Hallvard Elven.

Figur 10. Asker: Konglungen: Løkeneslandet den 31. mai 2024. Heroringvinge ble ikke funnet, og kantsonene langs jordene var for gjødslet og overgrodd med fremmede planter (spesielt kanadagullris) til å fremstå som egnet for arten. Foto: Hallvard Elven.

Figur 11. Asker: Konglungen: Munkesletta den 31. mai 2024. Konglungveien har et langt strekk med frodig, gressrik veikant på hver side. Ingen individer av heroringvinge ble dog observert. Foto: Hallvard Elven.

Figur 12. Asker: Nesøya: Ottes vei den 26. mai 2024. Det ble funnet ett individ av heroringvinge under besøket. Lokaltiteten har generelt svært dårlig hevdtilstand, mest på grunn av gjengroing med stedegen vegetasjon. Foto: Roald Bengtson.

Figur 13. Asker: Nesøya: Søndre vei den 26. mai 2024. Det ble funnet 16 individer av heroringvinge her denne dagen, som er ny rekord på stedet. Lokaltiteten har generelt svært dårlig hevdtilstand, og har hatt det siden 2017 da arten først ble oppdaget her. Kanadagullris er et alvorlig problem. Foto: Roald Bengtson.

Figur 14. Asker: Syverstad-området: Holmenbakkene den 31. mai 2024. Skibakkene på nordsiden av Syverstadbråten har bra arealer med frisk gresseng, men også svært mye av fremmedarten kanadagullris. Bakkene kunne ha vært aktuelle for heroringvinge, men beliggenheten på nordsiden av åsen er nok for skyggefull for arten. Foto: Hallvard Elven.

Figur 15. Asker: Syverstad-området, Syverstad den 31. mai 2024. Ved gården Syverstad finnes det fine enger som holdes i hevd med slått og/eller beite. Ingen individer av heroringvinge ble dog observert. Foto: Hallvard Elven.

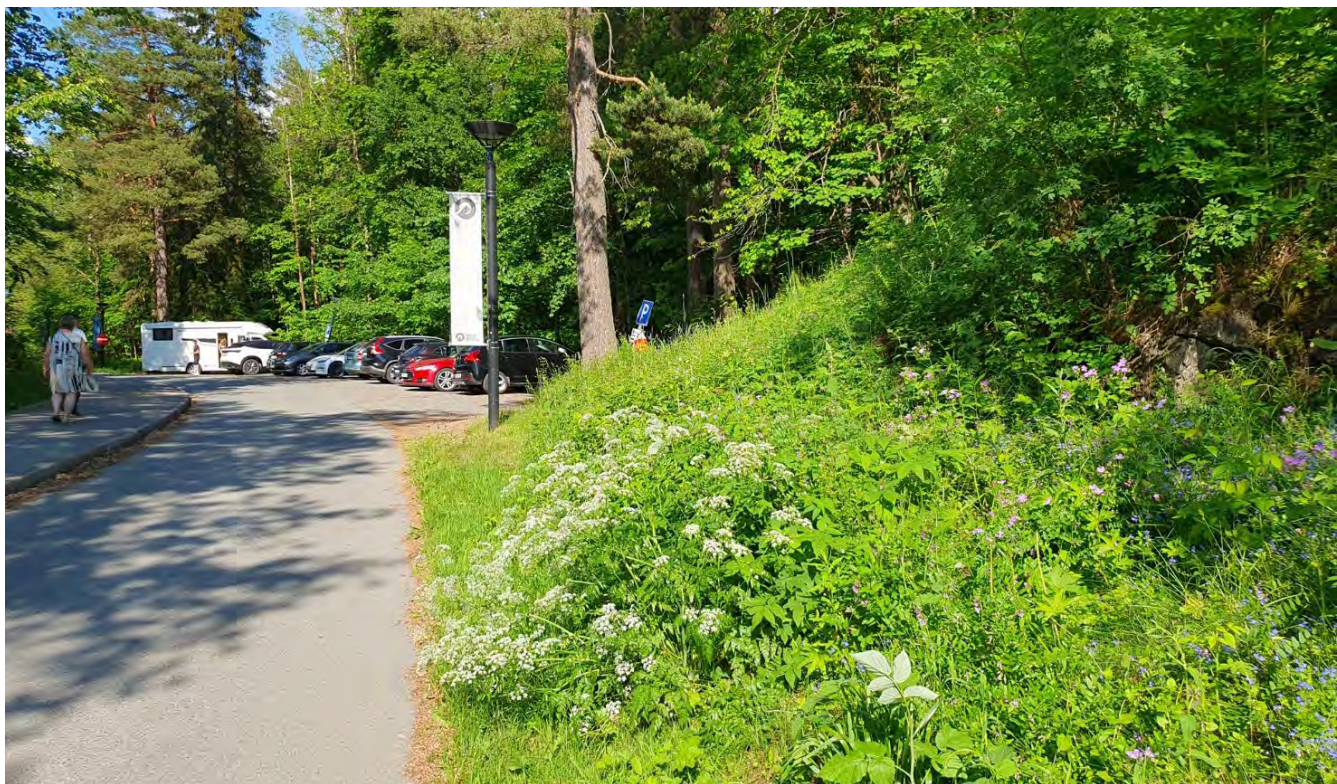
Figur 16. Asker: Syverstad-området: Syverstadbråten den 31. mai 2024. Enga på bildet ligger sydvest for åsen Syverstadbråten og kunne potensielt vært egnet for heroringvinge, men området har generelt for få og små egnede arealer til at det fremstår som aktuelt for arten. Foto: Hallvard Elven.

Figur 17. Bærum: Borøya på «flyttedagen» den 29. mai 2024. Bildet viser deler av den store enga øst på øya hvor utsettingene har funnet sted, og hvor de «ville» individene av heroringvinge har blitt funnet de siste tre årene. Denne dagen ble det funnet fire ville individer på enga; to hunner og to hanner. Foto: Hallvard Elven.

Figur 18. Bærum: Borøya den 29. mai 2024. Ett av de fire ville individene av heroringvinge som ble funnet på Borøya den dagen. Individet er en hunn. Før hun ble sluppet fri igjen, ble hun merket med tusj under venstre bakvinge for å kunne kjennes igjen senere. Foto: Hallvard Elven.

Figur 19. Bærum: Høvik den 31. mai 2024. Området mellom Høvikodden og Det Norske Veritas ble undersøkt uten at det ble funnet arealer som fremsto særlig lovende med henblikk på heroringvinge. Foto: Hallvard Elven.

Figur 20. Bærum: Kalvøya: Frisbeebanen den 4. juni 2024. Kalvøya har flere arealer med gresseng som virker lovende for heroringvinge. Øya fremstår som aktuell med henblikk på utsetting. Enga på bildet ligger på nordøstkysten av øya og ble vurdert som et av de mer lovende områdene. Foto: Roald Bengtson.

Figur 21. Bærum: Kalvøya: Kalvøya nordvest den 4. juni 2024. Enga på bildet ligger mellom Blinkenrabben og brua mot fastlandet nordvest på øya. Sammen med andre engarealer langs Blinkenrabben fremstår den som et av de mest lovende områdene på øya for heroringvinge, selv om det er mye gjengrodd areal. Det var på denne eng at et individ av heroringvinge ble funnet den 9. juni 2009. Foto: Roald Bengtson.

- Bengtson, R. (2017). Leting etter heroringvinge *Coenonympha hero* i indre Oslofjord i 2017. Rapport fra La Humla Suse til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 22 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2017). Kartlegging av rødlistete sommerfugler og dragehodeglansbille på Brønnøya i Asker i 2017. Intern rapport til Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 49 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2018). Utsetting av heroringvinge *Coenonympha hero* på Borøya i Bærum i 2018. Rapport til Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Oslo og Akershus. 15 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2019). Oppsummering av tiltak i 2019 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum. Rapport til Miljødirektoratet og Fylkesmannen i Oslo og Viken. 21 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2021a). Oppsummering av tiltak i 2020 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum. Rapport til Miljødirektoratet og Statsforvalteren i Oslo og Viken. 23 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2021b). Oppsummering av tiltak i 2021 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum. Rapport til Miljødirektoratet og Statsforvalteren i Oslo og Viken. 22 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2024a). Oppsummering av tiltak i 2022 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum. Naturhistorisk museum Rapport 122. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 30 sider.
- Elven, H. & Bengtson, R. (2024b). Oppsummering av tiltak i 2023 for bevaring av heroringvinge *Coenonympha hero* i Asker og Bærum. Naturhistorisk museum Rapport 123. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 18 sider.
- Elven, H., Bengtson, R. & Aarvik, L. (2016). Sommerfuglkartlegging på Brønnøya i Asker kommune i 2016. Naturhistorisk museum Rapport 58. Naturhistorisk museum, Universitetet i Oslo. 93 sider.
- Endrestøl, A. & Bengtson, R. (2012a). Faglig grunnlag for handlingsplan for heroringvinge *Coenonympha hero*. NINA Rapport 860. Norsk institutt for naturforskning. 45 sider.
- Endrestøl, A. & Bengtson, R. (2012b). Søk etter heroringvinge *Coenonympha hero* i Norge i 2012. NINA Rapport 892. Norsk institutt for naturforskning. 38 sider.
- Endrestøl, A. & Bengtson, R. (2014). Søk etter heroringvinge *Coenonympha hero* i Norge i 2013 og 2014. NINA Rapport 1070. Norsk institutt for naturforskning. 50 sider.

- Endrestøl, A. & Bengtson, R. (2015). Søk etter heroringvinge *Coenonympha hero* i Norge i 2015. NINA Rapport 1204. Norsk institutt for naturforskning. 28 sider.
- Steel, C., Bengtson, R. & Olsen, K.M. (2010). Feltsøk etter heroringvinge *Coenonympha hero* 2007–2010. Notat. 11 sider.

